

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

עג.

עין משפט
נר מצוה

קבא א מיי פ"ט מהל' מלוה ולה ה"ל ט סמג לאון קבג קלו טו"ע י"ד ס"י קעג טע"י טו: קבב ב מיי"ט טו"ע טו ספ"י ז: קבג ג ד ר מיי"ט טו"ע ה"ל ז מ ועין בהשגות ובמ"מ טו"ע"ט טע"י טו ועין ב"י: קבד ז מיי"ט טו"ע ה"ל ה ועין בהשגות ובמ"מ סמג טו"ע י"ד טע"י ז: קבה ח מיי"ט טו"ע טו"ע"ט וספ"י ה"ל טו"ע"ט: קבו ט מיי"ט טו"ע ה"ל ו טו"ע"ט טע"י י"א: קבז י מיי"ט טו"ע ה"ל ז טו"ע"ט טע"י י"ב: קבח כ מיי"ט טו"ע ה"ל ח סמג טו"ע"ט:

מוסף רש"י
אדם חשוב שאני. יש לו להחמיר על עצמו יותר (מ"ד ס"ב) לפי שלמים הימנו (כתובות 19) שהיוה אמו שהיא מיקל עומד ומיקל יותר (שבח 183).

[א] וברכות י"ט. ושי"ג, [ב] ושי"ט. ושי"ג. ד"ה כ"ג. ושי"ט. ושי"ג. ד"ה מה שפירש, א ונעיל ל. חולין פ"ד: [ד] ונעיל סה. ושי"ג, [ה] ושהיא שעתא אחולי דקא מחלי גבייהו כ"ג. רש"י, [ו] נע' חו"ט. לעיל ל. ומוס' חולין פ"ד: [ז] ונגייה ש"ס דפוס אמ"ד שנתו י' למחוק הך דפוס שישתא וכתבו מחמת ברכות: ונאמת הערוך ערך בשם מביא רמיה ו'.

הגהות הב"ח
[א] גמ' בתורי דפוס, כ"ב ע"ל ר"ש דף ל' ע"א:

הגהות הגר"א
[א] גמ' מאי בנייהו. כ"ב הר"ש ל"ג מאי בנייהו וכתב ב"י דלא פליגי וכן משמע ברמב"ם שהשמיט כל זה: [ב] רש"י ד"ה תגרא חתמה. למ"ד טו. כ"ב ור"ף פ"י להפך ומ"מ אין נ"מ לנ"ה לפי פ"י ב"י דלא פליגי: [ג] חו"ט ד"ה מאי. ור"ח פ"י כ"ו. כ"ב אכל כ"י פ"י בשם ר"ח שנתן להם שטר עמלם אלא שהם מקבלים אחריות הדך (ועמ"ש רבנו ב"ד ס"י קע"ג ס"ק ל"ד): [ד] שם ד"ה בתורי. ר"ח גרס כ"ו. כ"ב אכל הרמב"ם מפרש שקוה עגל קטן וממנו טו':

כרשום מוכר. אם קיבל עליו מוכר אחריות הדך: מוסר. לאין כאן מלוה עד שתמכר וכל מה שנמכר ציורק של צעלים הראשונים הוא: **כרשום לוקח אסור.** דמהשתא מלוה הוא גביה ויהיב ליה טופיינה מלמדיה דביציתא: **סנס** לי. לזמן פלוני מפירות שיש לי סס: יש לו שס מוסר. דמהשתא אוקמינהו כרשומיה. ואע"ג דלא משך סאה בסקאה לאו רבית קלוזה היא אלא אצק רבית דרבנן וכי יש לו לא גזר: אין לו כאלוה מקום אסור. דבשכר הממנתו נתן לו זה במקום היוקר: והחמרים מעלים במקום היוקר כמקום הוול ואין חוששין. החמרים המשתמרים בתבואה ומביאים ממקום הוול למקום היוקר מותר להם ליקח מעות מצעלי צמים עשירים במקום היוקר ע"מ ליתן להם לזמן פלוני הפירות כשער מקום הוול ואין חוששין שיהא רבית שכר הממנת מעות כדמפרש ואזיל: **מ"ט רב פפא אמר ניהא להו דמגלו להו סרעא.** שעל ידי ומתויו של זה הם ניכרים סתורים וממירם אותם צעלי צמים של מקום הוול ונותנין להם בהקפה ומשתמרים אללם ואפילו לא היה זה ממתין להם שום זמן אלא להביא לו מיד נוח להם לטרות ולהיות שלוחים לקבל עליהם אחריות הדך על ק: **דמוולי גבייהו.** בני מקום הוול כששומעין שאין אלו משתמרים בה מוולי גבייהו כדי שלא ימאכו ידיהם מלהרגיל אללם: **תגרא חדסא.** תגר שאינו ניכר עדיין. [ב] למאן דאמר דמגלו להו תרעא איכא למ"ד דמוולי גבייהו ליכא דכיון דאינו ניכר להם אין מאמינים בדבריו שהוא נותנם במקומו צול ולא מוולי גביה: **כסורה אולן ארבע.** גריוו צוחא: **ככפרי.** שם מקום: **אולן שיסא.** גריוו צוחא: **ונשקול שיסא.** כיון דמקבל עליה אונסא דלורחא אין כאן רבית ואפילו לא קיבל עליה אונסא דלורחא קמי החמרים מעלים במקום היוקר כמקום הוול: **מהו לעשות כגרוטאות כן.** כשאר פרמטיא כגון שברי וזב וכסף ושאר מיני מתכות מי אמרין תבואה דמילי דשכיח הוא דאולי ואתו כל שעתא אמרין ניהא להו דמגלו תרעא אי גבייהו אלא שאר פרמטיא ליכא גילוי תרעא ולא אחולי גבייהו דמי שמכר לו עכשיו לא ימכור לו למחר ופרמטיא שלקח היום אינו לוקח למחר: **פרדיסא.** לקנות יין מן הכרם צמים פחותים כל פירות שנה זו בכך וכך ולוקחין אחר שהן צוסר או סמדר אכל עדיין לא הגיע לזכור: **רב אסר.** דמשום הקדמת מעות לזמן הבציר קמוולי גביה וכו' אגר נטר ליה: **כיון דהוי ציה סיוסא.** פעמים שיש לקלול בכרם כגון צרד או גשמים או קרח ומפסקי הכל ומקבל עליו כל ספיקי הפסד לא מוחזי כאגר נטר ליה. תיוסא נראה צעני דבר חרטה כמו קדושין (דף מ:): תוהא על הראשונות: **ומודה רב צבורי.** מקום שצורין כרמים בשורים בעגלה ומולכין את העגלה בין שורות הכרמים ומתקלקלן רגלי השורים בקלחי שרשים שצקרקע והפסקן רב: **כששי שיבשא.** צעלי צמים המלוים תבואה לאריסים לורע ומשלמין להם לגורן תבואה חדשה: **שיעו כנופה דארעא.** חרש וצקליר מעט: **הויא כהלוואה.** סאה כנופה: **מנטרי נאגי.** שומרי הקמות עד הקציר: **הפוכו צבי דרי.** סיעו את בני הבקעה דבישת תבואה כגורן בהולכה ובהצאה סיעה פורתא לפי שצביל שאתם ממתינים שכרכס עד גמר מירוח הגורן הם נותנים לכם מתנה יותר על שכרכס לפיכך סיעו אותם כדי שתהא פעולתכם מושכת עד כלות הגורן ושכירות אינה משתלמת אלא לצסוק ואין כאן המתנה ואם יוספו לכם אין זה שכר המתנה שכרכס אלא אחולי גבייהו: **כולי ענא.** החוכרים שדויתיהם לאריסים: **שקלי ארבעה.** כורין בחכירות השדה: **ומסלקי לאריסא בניסן.** כופין אותם לקצור תבואתו ולהסתלק ממנה בניסן: **ומר משום נטר ליה עד אייר.** שקלי שיתא. וקא סלקא דעתך משום המתנה החכירות קא מוספי: **אסון הוא דעבדו שאל דנין.** שאתם מסלקין אותם בניסן ועדיין לא נתמלאת התבואה בקשיה ומפסקין אותן הרבה וארעא לאריסא משתעבד עד שתמזבל התבואה כל זכרה הלך שאל כדין היא כפייסת: **אנא טענא להו עד אייר ומרווחא להו כנמה.** ושכר שדי אינו נוטל שלך אינו מפריז על חכירתה ואינו בשכר המתנה ד' כורין:

ברשות מוכר מותר. וכגון שנתן לו שכר עמלו ומוזנו שלא יהא טורח לו בשכר הלוואה ואת"ל א"כ מאי קמ"ל וי"ל דסיפא אינטרין ליה כרשום לוקח אסור דס"ד ללא מיחוי כרצית כיון שהוא מוכר במקום היוקר כמו שהוא נותן לו כאן במקום הוול: **החמרים מעלין במקום היוקר בבמקום הוול.** פירש צקונטרס אפילו אחריות הדך בהליכה ובחזרה על החמרים ואי אפשר לומר כן דלעיל (דף סה). גבי טרשא דרב חמא פ"י צקונטרס גופיה שהיה אחריות ההליכה על רב חמא אע"ג דהווי צקני להו מיכסא ונקטי להו שוקא ואפילו היה שם אחריות עליהם של מקבלים יש להמיר שם יותר מכאן דבשכר דשקני להו מיכסא ונקטי להו שוקא יותר מצסחורות אחרות הויא שו"א טפי והווי זכני לה ציורק אכל כאן מה שהיו ניכרים סתורים ע"י המעות ומגלו להו תרעא כך היה נעשה להם צמעות אחרים וכל לזין כמו כן משתמרים ועוד דפריך צסמוך אדרב דשקלי חמשא כסורה ומקבל אונסא דלורחא ונשקול שיתא ולא פריך לא ליקביל אונסא דלורחא אלא נראה דאחריות הדך כמורתם עם התבואה ממקום הוול היה על צע"כ והחמרים היו משתמרים צמעות בהליכה ממקום היוקר למקום הוול צסום סתורה ואי לאו טעמא דמגלו להו תרעא או מוולי גבייהו הוה אסור דבשכר הלוואה של הליכה היו טורחין להם בחזרה:

מאי טעמא ניהא דהו דמגלי דהו תרעא. לא ה"מ לתימר כגון דיהיב להו שכר עמלם כדפ"י ברשות מוכר מותר כי זה לא היה שום חידוש [ג] ור"ח פ"י דלפילו שכירות החמרים נותן צע"כ לחמרים ומ"מ נראה דמודה דלא יהיב שכר עמלם דאי יהיב לא הוה כריך כלל לטעמא דגלויי תרעא ואחולי גבייהו ומה שדחק ר"ח לומר שנתן שכר החמרי לפי שדומה לו שכר מוטע גלוי תרעא ובחנם דחק דהקילו חכמים ברבית דרבנן כמו לעיל (דף סט). ר"ש עגלא לפטומא:

ניהא דהו דמגלי דהו תרעא. פירש צקונטרס ע"י מעות שצדים ניכרים סתורים ומקיפין להם סחורות אחרות וקשה דקאמר איכא בנייהו תגרא חתמה ולפירושו איכא בנייהו נמי תגרא ישן דטעמא דמגלו להו תרעא ליכא שהרי ניכרים הם מימי קדם ונראה כפ"י ר"ח דפירש דטעמא דמגלו להו תרעא שצעלי צמים המלוים מגלים להם שערי היוקר שפעמים בעוד שהולכים החמרים למקום הוול וחורין מתייקרין כאן וצעלי צמים מודיעין להם ומסיעין להם למכור: **בתורי דנפיש פסדייהו.** ר"ח גרס בתוורי ופ"י שמוכר עגלים קטנים ולדות עדרו אשר יולדו לו בשנה זאת ומודה רב צהו דשרי שרגילות הרבה שמפילות והוה הקלקול יותר מתיסא של פרדס: **דשכשי שיבשא.** פ"י צקונטרס צעלי צמים המלוים תבואה לאריסים לורע ומשלמין להן לגורן תבואה חדשה ולא אשכחן צסום דוכתא שקורין זה שיבשי ושיבשי היינו זמורות שמתרגס (בראשית מ) שלשה שריגים תלת שיבשין וכן (ברכות דף ה:): **דלא יהיב מר שיבשא לאריסא** (ו) (ובן שיבשתא מאריסא) ור"ח פירש שנותנין מעות לצבל הזמורות בכך וכך המשוי והם שוים יותר בשעת שזמור הכרמים וליכא תיוסא בזמורות כמו בפירי ולכן מנריך שמואל להפוכי בארעא:

דאולי ואתו כל שעתא אמרין ניהא להו דמגלו תרעא אי גבייהו אלא שאר פרמטיא ליכא גילוי תרעא ולא אחולי גבייהו דמי שמכר לו עכשיו לא ימכור לו למחר ופרמטיא שלקח היום אינו לוקח למחר: **פרדיסא.** לקנות יין מן הכרם צמים פחותים כל פירות שנה זו בכך וכך ולוקחין אחר שהן צוסר או סמדר אכל עדיין לא הגיע לזכור: **רב אסר.** דמשום הקדמת מעות לזמן הבציר קמוולי גביה וכו' אגר נטר ליה: **כיון דהוי ציה סיוסא.** פעמים שיש לקלול בכרם כגון צרד או גשמים או קרח ומפסקי הכל ומקבל עליו כל ספיקי הפסד לא מוחזי כאגר נטר ליה. תיוסא נראה צעני דבר חרטה כמו קדושין (דף מ:): תוהא על הראשונות: **ומודה רב צבורי.** מקום שצורין כרמים בשורים בעגלה ומולכין את העגלה בין שורות הכרמים ומתקלקלן רגלי השורים בקלחי שרשים שצקרקע והפסקן רב: **כששי שיבשא.** צעלי צמים המלוים תבואה לאריסים לורע ומשלמין להם לגורן תבואה חדשה: **שיעו כנופה דארעא.** חרש וצקליר מעט: **הויא כהלוואה.** סאה כנופה: **מנטרי נאגי.** שומרי הקמות עד הקציר: **הפוכו צבי דרי.** סיעו את בני הבקעה דבישת תבואה כגורן בהולכה ובהצאה סיעה פורתא לפי שצביל שאתם ממתינים שכרכס עד גמר מירוח הגורן הם נותנים לכם מתנה יותר על שכרכס לפיכך סיעו אותם כדי שתהא פעולתכם מושכת עד כלות הגורן ושכירות אינה משתלמת אלא לצסוק ואין כאן המתנה ואם יוספו לכם אין זה שכר המתנה שכרכס אלא אחולי גבייהו: **כולי ענא.** החוכרים שדויתיהם לאריסים: **שקלי ארבעה.** כורין בחכירות השדה: **ומסלקי לאריסא בניסן.** כופין אותם לקצור תבואתו ולהסתלק ממנה בניסן: **ומר משום נטר ליה עד אייר.** שקלי שיתא. וקא סלקא דעתך משום המתנה החכירות קא מוספי: **אסון הוא דעבדו שאל דנין.** שאתם מסלקין אותם בניסן ועדיין לא נתמלאת התבואה בקשיה ומפסקין אותן הרבה וארעא לאריסא משתעבד עד שתמזבל התבואה כל זכרה הלך שאל כדין היא כפייסת: **אנא טענא להו עד אייר ומרווחא להו כנמה.** ושכר שדי אינו נוטל שלך אינו מפריז על חכירתה ואינו בשכר המתנה ד' כורין: